

IZGLĪTĪBAS SATŪRA UN EKSMINĀCIJAS CENTRS

DROŠĪBAS JAUTĀJUMI

PAMATIZGLĪTĪBAS MĀCĪBU PRIEKŠMETU SATURĀ

SATURS

Ievads	2
Vispārējie jautājumi	3
Drošība sadzīvē	4
Gāzes lietošanas drošība	6
Elektrodrošība	6
Ugunsdrošība	8
Bīstamās vielas	9
Drošība dabas vidē	10
Bīstamais starojums	11
Pirmā palīdzība	12
Informācija	13

IEVADS

2005. gada 1. septembrī tiks uzsākta pamatizglītības mācību satura reforma. Ir sagatavoti un apstiprināti ieviešanai pamatizglītības mācību priekšmetu standarti; Izglītības satura un eksaminācijas centrs (ISEC) ir publicējis mācību priekšmetu programmu paraugus, kurus pedagogi var izmantot, realizējot jauno mācību saturu 1.–9. klasē.

Lielāka uzmanība veltīta bērnu drošības jautājumiem, jo, kā liecina statistika, ik gadu dažādos nelaimes gadījumos cieš un iet bojā daudz bērnu un jauniešu.

Pamatizglītības mācību priekšmetu saturā uzsvērta drošības jautājumu apguves veicināšana skolās, sniedzot skolēniem ne vien konkrētas zināšanas par kādu drošības jautājumu, bet arī pilnīgojot prasmes un attieksmes, pieņemot pareizus lēmumus ikdienā un nelaimes gadījumu situācijās.

Materiāls *Drošības jautājumi pamatizglītības mācību priekšmetu saturā* apkopo mācību priekšmetu standartos noteiktās prasības, kas ir obligātas, kā arī sniedz pārskatu par drošības jautājumu apguves prasībām pamatizglītības mācību priekšmetu programmu paraugos. ISEC mērķis, sagatavojot materiālu, ir sniegt visiem izglītības darbiniekiem un citiem interesentiem pārskatu, kādi drošības jautājumi ir jāapgūst un kādus ir ieteicams apgūt 1.–9. klasē. Citus ar drošību saistītos jautājumus skolēni apgūst klašu audzinātāju stundās, veicot projektus, iesaistoties dažādos konkursos un drošības nedēļās u.tml.

Viss pamatizglītības obligātais saturs ir sakārtots 4 izglītošanās jomās. Drošības jautājumu apguvei lielāka uzmanība ir pievērsta Tehnoloģiju un zinātņu pamatu jomas mācību priekšmetos (dabaszinībās, bioloģijā, fizikā, ģeogrāfijā, informātikā un ķīmijā) un jomas Cilvēks un sabiedrība mācību priekšmetos (mājturība (rokdarbi), sociālās zinības, sports).

VISPĀRĒJIE JAUTĀJUMI

Pamatizglītības mācību priekšmetu standartu krājuma vispārējo jautājumu daļā ir definēts drošības jautājumu apguves mērķis: sekmēt skolēnu izpratni par rīcību ekstremālās situācijās un drošības noteikumu apguves un ievērošanas nepieciešamību.

Saskaņā ar mācību priekšmetu standartu krājuma vispārējo jautājumu daļā noteikto drošības jautājumi ir iekļauti vairākās starppriekšmetu tēmās, kuras 1.–4. klašu skolēni apgūst vairākos mācību priekšmetos – dabaszinībās, sociālajās zinībās, rokdarbos u. c., kā arī audzinātāja stundās:

- skolēna rīcība ekstremālās situācijās;
- nepieciešamo palīdzības dienestu izsaukšana;
- ceļu satiksmes noteikumi;
- drošība skolā, uz ceļa/ielas, pagalmā, mājās;
- ugunsdrošība;
- elektrodrošība;
- drošība dabasvidē;
- drošība, darbojoties ar dažādām vielām un materiāliem;
- drošības noteikumi pārgājienos un ekskursijās.

5.–9. klasē skolēni dabaszinībās, sociālajās zinībās, mājturībā, fizikā, ķīmijā, sportā un audzinātāja stundās padziļina zināšanas sākumizglītībā apgūtās drošības jautājumu tēmās un apgūst papildus:

- ceļu satiksmes noteikumus velosipēdu vadītājiem;
- pirmās palīdzības sniegšanu;
- drošības noteikumus, strādājot ar bīstamām un ugunsnedrošām vielām un materiāliem;
- bīstamo atkritumu utilizāciju;
- elektrodrošību.

Dažādus drošības jautājumus skolēni apgūst daudzos mācību priekšmetos. Sociālo zinību standarts nosaka, ka jau 3. klasē skolēniem ir jāzina, kā saglabāt savu un citu cilvēku drošību mājās, uz ielas, skolā; ir jāprot atšķirt savai veselībai drošu un nedrošu vidi. 6. klasē, ievērojot dabaszinību un sociālo zinību standartā noteiktās prasības, skolēni jau prot ievērot drošības noteikumus atbilstoši instrukcijai un apzinās, ka cilvēks pats ir atbildīgs par savu un citu drošību. Pamatizglītības posma noslēgumā skolēniem ir jāzina drošības noteikumi un jārikojas atbilstoši tiem.

Katrā mācību priekšmetā skolēni apgūst tos drošības jautājumus, kas jāievēro katra konkrētā mācību priekšmeta apgūvē, piemēram, ķīmijā ir jāievēro drošības noteikumi, veicot eksperimentus, bet informātikā – drošības noteikumi darbā ar datoru.

Daudzas drošības tēmas tiek apgūtas netieši, t.i., piemēram, ceļu satiksmes noteikumu jautājumi tiek apgūti fizikā, mācoties jautājumus par berzi dabā un tehnikā vai mācoties par spēku darbā un tehnikā (tilti, drošības jostas automobiļos).

Šajā materiālā drošības jautājumi ir iedalīti 8 grupās: drošība sadzīvē, gāzes lietošanas drošība, elektrodrošība, ugunsdrošība, bīstamās vielas, drošība dabas vidē, bīstamais starojums un pirmā palīdzība.

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 3. klasi, skolēniem ir jāzina par kaitīgo, bīstamo faktoru iespējamību mājoklī, sekām, kas varētu rasties neuzmanīgas rīcības gadījumā (ar uguni, elektrību); jāzina, kur meklējama pirmā palīdzība (Mājturība (rokdarbi)). Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei). Skolēniem ir jāprot rīkoties ar sildierīcēm, elektriskām ierīcēm, karstiem priekšmetiem un šķidrumiem, vielām un materiāliem, ievērojot drošības noteikumus (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).

- Beidzot 6. klasi, skolēniem ir jāsaprot paaugstinātas bīstamības zonas mājoklī un jānoskaidro, kādi piesardzības pasākumi ir veicami šajās telpās; jāapzinās sekas, kādas varētu rasties, nemākulīgi rīkojoties ar instrumentiem, ierīcēm; jāzina, kā rīkoties, ja noticis nelaimes gadījums (Mājturība (rokdarbi)). Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei). Skolēniem ir jāprot rīkoties ar sildierīcēm, elektriskām ierīcēm, karstiem priekšmetiem un šķidrumiem, vielām un materiāliem, ievērojot drošības noteikumus (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).

- Beidzot 9. klasi, skolēniem ir jāvērtē sadzīves riska situācijas, jāievēro drošības noteikumi sadzīvē un jāaicina to darīt arī citus (Bioloģija. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 7.–9. klasei).

IETEIKUMI

Plašāk sadzīves drošības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību, fizikas, mājturības (rokdarbu), ķīmijas un bioloģijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

1. klasē dabaszinībās skolēni apzinās karstu priekšmetu bīstamību. Mājturībā (rokdarbos) skolēni apgūst drošības jautājumus, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm, elektroierīcēm, instrumentiem, iekārtām. Ievēro drošību, strādājot ar asiem priekšmetiem (grieznēm, adatām un citiem darba rīkiem), un apgūst drošības zīmes. Atbilstoši tehnoloģiskajam procesam ievēro darba drošības un higiēnas noteikumus.

2. klasē dabaszinībās skolēni apgūst prasmes rīkoties un ievērot drošības noteikumus, strādājot ar karstiem priekšmetiem un šķidrumiem, vielām un materiāliem, sildierīcēm un elektriskajām ierīcēm. Zina, kā rīkoties, ja kāds cietis no karstu šķidrumu iedarbības. Mājturībā (rokdarbos) tiek apgūti drošības jautājumi, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm, elektroierīcēm, instrumentiem, iekārtām. Skolēni apgūst drošības zīmes. Iepazīst un mācās pareizi lietot darba rīkus. Apzinās iespējamās sadzīves traumas.

3. klasē dabaszinībās skolēni iepazīst dažādus kurināmo veidus: malku, kūdru, naftas produktus, gāzi; ievēro drošības noteikumus, izmantojot kurināmo. Mājturībā (rokdarbos) apgūst drošības noteikumus, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm, elektroierīcēm instrumentiem, iekārtām, paplašina savas zināšanas par drošības zīmēm. Skolēni apzinās iespējamās sadzīves traumas, saskata sadzīves traumu u.c. kaitīgo un bīstamo faktoru iespējamību mājoklī, ir iepazinušies ar sekām, kas varētu rasties neuzmanīgas rīcības gadījumā (ar

uguni, elektrību). Prot lietot nazi un citus darba rīkus, ievērojot drošības noteikumus, prot tehniski pareizi strādāt ar vienkāršiem rokas instrumentiem un palīgierīcēm.

4. klasē dabaszinībās skolēni uzzina un novērtē vienkāršu mehānismu nozīmi cilvēku dzīvē, zina mehānismus – iespējamās traumu izraisītājus. Prot izvairīties no riska situācijām, lai neiegūtu traumas. Mājturībā (rokdarbos) skolēni nostiprina savas zināšanas par pareizu rīcību, rīkojoties ar dažādām sadzīves ierīcēm. Zina iespējamās sadzīves traumas.

5. klasē dabaszinībās skolēni iemācās rīkoties ar sildierīcēm, karstiem priekšmetiem un šķidrumiem, ievērojot drošības noteikumus. Mājturībā (rokdarbos) uzzina par mājokļa iekārtojuma drošumu un elektrodrošību mājās, mācās rīkoties, ja noticis negadījums. Mācās saskatīt paaugstinātās bīstamības zonas mājoklī. Apgūst drošību, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm; apzinās, kādas sekas var rasties, nemākulīgi rīkojoties ar instrumentiem un ierīcēm. Mācās saprātīgi izmantot dažādus ķīmiskus līdzekļus.

6. klasē mājturībā (rokdarbos) paplašina zināšanas par paaugstinātās bīstamības zonām un elektrodrošību mājās. Skaidro, kādi piesardzības pasākumi ir veicami paaugstinātās bīstamības zonas telpās, zina, kā rīkoties, ja noticis negadījums.

7. klasē bioloģijā skolēni iepazīstas ar dažādām sadzīves riska situācijām, mācās sniegt pirmo palīdzību riska situāciju gadījumos. Mājturībā (rokdarbos) skolēni analizē, kādi ir iespējamie nelaimes gadījumu cēloņi mājoklī, kā tos ir iespējams novērst. Paplašina savas zināšanas par drošības noteikumiem, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm, elektroierīcēm, instrumentiem, iekārtām.

8. klasē fizikā skolēni zina, izprot un ievēro drošības pasākumus, darbojoties ar sildierīcēm. Ķīmijā skolēni mācās drošības noteikumus sadzīvē, izmantojot zināšanas par cilvēka veselībai bīstamām vielām; mācās pazīt brīdinājuma zīmes uz sadzīves ķīmijas precēm un ievērot drošības noteikumus atbilstoši instrukcijai. Mājturībā (rokdarbos) skolēni paplašina savas zināšanas par drošību mājoklī un drošību, darbojoties ar dažādām sadzīves ierīcēm.

9. klasē bioloģijā skolēni zina sadzīves riska situācijas un drošības noteikumu ievērošanu sadzīvē. Vērtē sadzīves riska situācijas, aicina citus ievērot drošības noteikumus sadzīvē. Fizikā apgūst drošības pasākumus, lietojot mehāniskās un elektriskās ierīces, apzinās zibensnovēdēju nepieciešamību mājoklī. Ķīmijā skolēni apgūst drošības noteikumus sadzīvē, izmantojot zināšanas par cilvēka veselībai bīstamām vielām. Prot izmantot lietošanas pamācību marķējumu, lai izvēlētos kosmētikas, mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļus.

GĀZES LIETOŠANAS DROŠĪBA

IETEIKUMI

Gāzes lietošanas drošības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību un ķīmijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

3. klasē dabaszinībās skolēni apgūst zināšanas, kur meklēt palīdzību gāzes noplūdes gadījumā. Šajā vecumā bērni apgūst, kādi ir Latvijā biežāk izmantotie kurināmie: malka, kūdra, naftas produkti un gāze. Mācās raksturot katru no tiem.

9. klasē ķīmijā skolēni uzzina drošības noteikumus, kas jāievēro, sadzīvē izmantojot dabasgāzi. Skolēni apzinās tos drošības noteikumus, kas jāievēro, strādājot ar naftas pārstrādes produktiem, un apzinās naftas un tās pārstrādes produktu nelabvēlīgo ietekmi uz apkārtējo vidi noplūdes gadījumā.

ELEKTRODROŠĪBA

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 3. klasi, visiem skolēniem obligāti ir jābūt apguvušiem zināšanas par ikdienas ierīcēm, kas darbojas ar elektrību, un jāapzinās elektrības bīstamība (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- 6. klasē jāprot pareizi rīkoties, ja notikusi elektroierīces sabojāšanās, vadu izolācijas bojāšanās, vadu pārraušana u.c. (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 9. klasi, skolēni zina, izprot un ievēro drošības pasākumus, lietojot elektroenerģijas patērētājus un sildierīces (Fizika. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 8.–9. klasei).

IETEIKUMI

Plašāk elektrodrošības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību, fizikas, mājturības mācību priekšmeta programmas paraugā.

2. klasē skolēni dabaszinību mācību priekšmetā mācās atšķirt dažādas elektriskās ierīces, zina, kuras ierīces darbojas ar elektrību, izprot slēdžu nozīmi elektriskajās ierīcēs. Mācās lietot ikdienas elektriskās ierīces, prot tās ieslēgt un izslēgt. Skolēni apzinās elektrības bīstamību un apzinās elektrodrošības ievērošanas nepieciešamību. Skolēni iegūst zināšanas, kā pareizi rīkoties, ja kāds cietis no elektriskās strāvas.

3. klasē dabaszinību mācību priekšmetā skolēni mācās izprast elektriskās ķēdes darbības principus un zina, kā tajā lietot slēdžus, tos ieslēgt un izslēgt. 3.klasi beidzot, skolēni zina, kādi materiāli vada un nevada elektrību un, strādājot ar elektriskām ierīcēm, ievēro drošības noteikumus.

5. klasē lielāka uzmanība elektrodrošības jautājumiem tiek pievērsta mājturības (rokdarbu) mācību priekšmetā. Šo klasi beidzot, skolēni ir apguvuši zināšanas par elektroenerģijas nozīmi mājokļa un darba vietas iekārtošanā, zina un ievēro drošības noteikumus, lietojot elektroierīces, zina vienkāršus elektroenerģijas slēguma veidus un prot raksturot noslēgtas elektriskās ķēdes darbību.

6. klasē dabaszinību mācību priekšmetā skolēni iegūst zināšanas, kā jārikojas, ja notikusi elektroierīces bojāšanās, vadu pārraušana. Mājturības (rokdarbu) mācību priekšmetā skolēni iepazīstas, salīdzina un izvērtē dažādu elektroierīču pases. Spēj noteikt spriegumu strāvas avotam, atpazīst elektrisko shēmu apzīmējumus un mācās lietot elektriskās sadzīves iekārtas atbilstoši ekspluatācijas noteikumiem. Skolēni, klasi beidzot, saskata paaugstinātas elektrobīstamības zonas mājoklī un skaidro, kādi piesardzības pasākumi veicami šajās telpās. Tiek paplašinātas skolēnu zināšanas par drošības noteikumiem, kuri jāievēro, rīkojoties ar elektriskajām ierīcēm.

8. klasē mājturības (rokdarbu) laikā skolēniem tiek piedāvāta iespēja iegūt zināšanas par elektroierīču ekspluatācijas un drošas lietošanas noteikumiem. Skolēni apzinās elektrotraumatisma cēloņus un bīstamību.

9. klasē fizikas mācību priekšmetā skolēni paplašina zināšanas par elektroenerģijas izmantošanu sadzīves un transporta ierīcēs. Prot salīdzināt dažādu sadzīves elektroierīču un cilvēka elektrisko pretestību, prot izvēlēties atbilstošu drošinātāju, analizē virknes saslēguma piemērus un izskaidro paralēlā saslēguma piemērus. Skolēni zina, izprot un ievēro drošības pasākumus, lietojot elektroenerģijas patērētājus. Drošības jautājumus ar dažādām elektroierīcēm skolēni apgūst arī mājturības (rokdarbu) stundās.

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 3. klasi, skolēniem ir jāzina degšanas pazīmes un veidi, kā izraisīt degšanu, izmantojot savus novērojumus; jāprot rīkoties, lai pārtrauktu degšanu, ja deg dažādi materiāli (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 6. klasi, skolēniem ir jāzina, kā jārīkojas, lai pārtrauktu degšanu, arī gadījumos, ja nedrīkst izmantot ūdeni (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 9. klasi, skolēniem ir jāizprot, kas ir degšana, jāizprot, kā var izraisīt un pārtraukt degšanu, kā degšanas produkti ietekmē veselību un apkārtējo vidi (Ķīmija 8.–9. klasei. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts).

IETEIKUMI

Plašāk ugunsdrošības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību un ķīmijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

1. klasē dabaszinībās skolēni apgūst ugunsdrošības noteikumus un to, kā izsaukt pirmo palīdzību ugunsgrēka gadījumā.

3. klasē dabaszinībās skolēni iemācās atšķirt degšanas pazīmes (gaismas un siltuma izdalīšanās). Zina, kā pareizi rīkoties, lai pareizi pārtrauktu degšanu. Apzinās degšanas procesu nepareizas izmantošanas bīstamību un ievēro drošības noteikumus.

5. klasē dabaszinībās skolēni nostiprina zināšanas, kā pareizi izsaukt pirmo palīdzību, un nepieciešamības gadījumā prot sniegt pirmo palīdzību, ja izcēlies ugunsgrēks.

8. klasē ķīmijas mācību priekšmeta laikā skolēni apgūst ugunsdrošību vielu lietošanas un uzglabāšanas noteikumus, prot grupēt vielas pēc ugunsdrošības, izmantojot brīdinājuma zīmes. Skolēni uzzina par degšanas produktu kaitīgo ietekmi uz vidi un veselību, pieņem pareizus lēmumus, lai sniegtu palīdzību cietušajiem ugunsgrēka gadījumā vai lai sniegtu palīdzību, ja notikusi saindēšanās ar tvaņu gāzi.

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 6. klasi, skolēniem jāprot pēc brīdinājuma zīmēm grupēt indīgas, kodīgas, smacējošas un degošas vielas (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 9. klasi, skolēniem jāprot grupēt vielas pēc to iedarbības uz dzīvajiem organismiem un ugunsdrošības, izmantojot brīdinājuma zīmes; jāzina veselībai bīstamu (ugunsnedrošu, kodīgu, smacējošu) un sadzīvē izmantojamu vielu pareizas lietošanas un uzglabāšanas noteikumus (Ķīmija 8.–9. klasei. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts).

IETEIKUMI

4. klasē dabaszinībās skolēni iemācās atšķirt un pazīt brīdinājuma zīmes, kuras norāda – indīga, kodīga, smacējoša vai degoša viela, apzinās to bīstamību.

6. klasē dabaszinībās skolēni zina, kas ir bīstamas vielas, izprot drošības noteikumu ievērošanas nepieciešamību, strādājot ar bīstamām vielām. Apzinās drošības noteikumu neievērošanas sekas. Prot sniegt pirmo palīdzību bīstamu vielu iedarbības gadījumā. Prot grupēt indīgas, kodīgas, smacējošas un degošas vielas pēc brīdinājuma zīmēm uz vielu iepakojuma. Pazīst brīdinājuma zīmes, kuras apzīmē bīstamas vielas.

8. klasē ķīmijā skolēni nostiprina savas zināšanas par brīdinājuma zīmēm, kas norāda uz vielu bīstamību un prot sniegt pirmo palīdzību, strādājot ar vielām.

9. klasē ķīmijā skolēni zina par bīstamo vielu ietekmi uz cilvēka veselību un prot sniegt pirmo palīdzību nelaimes gadījumos. Apzinās drošības noteikumu ievērošanas nepieciešamību, strādājot ar lauksaimniecībā izmantojamām vielām, un iespējamās nelabvēlīgās sekas, kad tās tiek nepareizi lietotas un glabātas. Skolēni zina veselībai bīstamu un sadzīvē izmantojamu vielu pareizas lietošanas un uzglabāšanas noteikumus. Zina par šķiedru un plastmasas pārmaiņām kausēšanas rezultāta, šīs zināšanas iegūst, veicot eksperimentus; skolēni ievēro drošības noteikumus. Skolēni zina, kādi drošības noteikumi jāievēro, ja šķiedras vai plastmasa tiek izmantota sadzīvē.

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 3. klasi, skolēniem ir jāzina un jāievēro drošības noteikumi, uzturoties dabas vidē (uz ūdens, uz ledus, mežā, purvā un saulē u.c.) (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klase; Sports. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei).
- Beidzot 6.klasi, skolēniem ir jānostiprina zināšanas par drošības noteikumiem, uzturoties dabas vidē (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 9. klasi, skolēniem ir jāizprot, jāanalizē un jāizvērtē dabas katastrofu ietekme uz cilvēka dzīves apstākļiem (Ģeogrāfija. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 7.–9. klasei).

IETEIKUMI

Plašāk drošības noteikumi dabas vidē ir aplūkoti dabaszinību, ģeogrāfijas un bioloģijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

1. klasē dabaszinībās skolēni apgūst drošības noteikumus dabas vidē un zina, kādi drošības noteikumi ir jāievēro, uzturoties uz ūdens, uz ledus, mežā, purvā, saulē u.c.

2. klasē skolēni dabaszinībās iemācās atpazīt indīgos augus un sēnes, prot sniegt palīdzību, ja kāds ar tiem ir saindējies. Zina, kur meklēt pirmo palīdzību nelaimes gadījumos uz ūdens un ledus. Skolēni zina un ievēro drošības noteikumus un uzvedības normas dabas vidē.

3. klasē skolēni dabaszinībās prot pastāstīt par tuvāko upi, ezeru, strautu, izmantojot savus novērojumus, ievēro drošības noteikumus.

4. klasē skolēni dabaszinībās nostiprina savas zināšanas par drošības noteikumiem dabas vidē.

5. klasē skolēni dabaszinībās apzinās saules dūriena bīstamību, izvairās no ilgstošas uzturēšanās saulē.

6. klasē dabaszinībās skolēni paplašina savas zināšanas par uzvedības normām dabas vidē, iegūst informāciju par zemestrīcēm.

7. klasē bioloģijā skolēni nostiprina savas zināšanas par pirmās palīdzības sniegšanu, ja ir notikusi saindēšanās ar indīgajiem augiem un sēnēm. Ģeogrāfijā uzzina, kas ir viesulis, virpuļviesulis un tornado, kādas ir tā izraisītās sekas dabā un cilvēku dzīvē.

8. klasē bioloģijā skolēni uzzina, kas ir bīstami un indīgi dzīvnieki, kā rīkoties, ja ir piesūkusies ērce, sakodusi čūska. Prot sniegt palīdzību dzīvnieku radītu traumu gadījumos. Paplašina savas zināšanas par zemestrīču cēloņiem un sekām. Zina, kas ir plūdi, pali un to izplatības rajonus.

9. klasē nostiprina savas zināšanas par drošības noteikumiem dabas vidē.

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 6. klasi, skolēniem ir jāzina par starojuma (rentgenstarojuma, ultravioletā un radioaktīvā starojuma) ietekmi uz cilvēku (Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).
- Beidzot 9. klasi, skolēniem jāprot nosaukt un atšķirt dažāda veida starojumus, jāzina, kāda ir to ietekme uz cilvēku (Fizika. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 8.–9. klasei).

IETEIKUMI

Plašāk dažādi starojuma drošības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību, fizikas un bioloģijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

5. klasē dabaszinībās skolēni uzzina par starojuma (rentgena, ultravioletā un radioaktīvā starojuma) ietekmi uz cilvēku.

9. klasē bioloģijā skolēni paplašina savas zināšanas par starojuma ietekmi uz organismiem, novērtē dažādu iekārtu elektromagnētiskā starojuma ietekmes iespēju uz cilvēka organismu. Fizikā skolēni nostiprina zināšanas par dažāda veida starojumiem, kā arī izprot jonizējošā starojuma ietekmi uz cilvēka veselību.

PIRMĀ PALĪDZĪBA

OBLIGĀTĀS PRASĪBAS

- Beidzot 3. klasi, skolēniem jāprot izsaukt pirmo palīdzību, ja ir noticis nelaimes gadījums, kā arī jāzina, kur meklēt palīdzību psiholoģiskas un fiziskas vardarbības gadījumos (Sociālās zinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei).

- Beidzot 6. klasi, skolēniem jāprot izsaukt pirmo palīdzību nelaimes gadījumā un jāspēj sniegt elementāru pirmo palīdzību cietušajam (Sociālās zinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei; Dabaszinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–6. klasei).

- Beidzot 9. klasi, skolēni prot pieņemt pareizus lēmumus un sniegt palīdzību dažādos nelaimes gadījumos un sniegt emocionālu atbalstu grūtībās. Sporta standarts nosaka, ka skolēniem ir jāprot sniegt pirmo palīdzību nelaimē nokļuvušam cilvēkam uz ledus, ūdenī, tūrisma pārgājienos. (Sociālās zinības. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 1.–9. klasei; Ķīmija 8.–9. klasei. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts; Fizika. Pamatizglītības mācību priekšmeta standarts 8.–9. klasei).

IETEIKUMI

Plašāk pirmās palīdzības jautājumi ir aplūkoti dabaszinību, mājturības (rokdarbu) un bioloģijas mācību priekšmeta programmas paraugā.

2. un 3. klasē dabaszinību un mājturības (rokdarbu) priekšmetā skolēni uzzina, kā izsaukt pirmo palīdzību un iemācās to darīt.

4. klasē un 5. klasē dabaszinībās skolēni apgūst prasmes pirmās palīdzības sniegšanai nelaimes gadījumos. Tiek nostiprinātas skolēnu zināšanas, kā pareizi rīkoties un izsaukt palīdzību nelaimes gadījumos.

8. un 9. klasē bioloģijas mācību priekšmetā skolēni apgūst pareizas rīcības modeli riska situācijās un paplašina zināšanas, kā pareizi sniegt pirmo palīdzību dažādos negadījumos.

INFORMĀCIJA

- Pamatizglītības mācību priekšmetu standarti ir pieejami:
 - ISEC interneta mājas lapā www.isec.gov.lv;
 - atsevišķā izdevumā Pamatizglītības mācību priekšmetu standarti, (ISEC, 2004).
- Pamatizglītības mācību priekšmetu programmu paraugi ir publiskoti ISEC interneta mājas lapā www.isec.gov.lv.
- ISEC ir sagatavojis atbalsta materiālu *Drošība. Metodiskie ieteikumi pamatskolai* (ISEC, 2004).
- Aktuāla informācija, normatīvie dokumenti un metodisko materiālu saraksts par drošības jautājumiem ir pieejams ISEC interneta mājas lapā www.isec.gov.lv (sadaļā Drošība).

Savus jautājumus par bērnu drošību uzdodiet ISEC. Jautājiet! Mēs jums atbildēsim!

Kontaktinformācija:

Izglītības satura un eksaminācijas centrs

Valņu iela 2, Rīga, LV-1050

Tālrunis: 7216500

Fakss: 7223801

E-pasts: isec@isec.gov.lv

Interneta mājas lapa: www.isec.gov.lv